

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	1365 Археологія та преісторія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	032 Історія та археологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

26.05.2023 р.

Справа № 0632/АС-23

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 03 "Гуманітарні науки" у складі:

Лиман Ігор Ігорович – головуєчий,
Шабанова Юлія Олександрівна,
Сминтина Олена Валентинівна,
Попович Василь Михайлович,
Півненко Володимир Юрійович,
Луцак Світлана Миколаївна,
Колесник Олена Сергіївна,
Єсипенко Надія Григорівна,
Дейнеко Іван Андрійович,
Гуз Анатолій Михайлович,
Виткалов Сергій Володимирович,
Александрова Олена Станіславівна,

за участі запрошених осіб:

Гожик А.П. – представник ЗВО,
Рижов Сергій Миколайович – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	1365
Назва ОП	Археологія та преісторія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про умовну (відкладену) акредитацію.

За – 9, Проти – 3

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень Е

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень Е

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Цілі та мета ОПП «Археологія та преісторія» спеціальності 032 «Історія та археологія» галузі знань 03 Гуманітарні науки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідають місії та стратегії Київського національного університету імені Тараса Шевченка, які висвітлені у Статуті та «Стратегічному плану розвитку Університету на період 2018–2025 рр.». Метою ОПП є підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з археології та преісторії, що передбачає, у тому числі, вміння застосовувати фахові компетентності при реалізації професійних знань у цій галузі, навички експедиційної, лабораторно-камеральної, фондової роботи. Назва ОПП – «Археологія та преісторія» визначена проектною (робочою) групою, зважаючи на традиції, специфіку підготовки та напрями наукових досліджень, що провадить кафедра археології та музеєзнавства історичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка. На нашу думку, назва ОПП, що сформульована в межах спеціальності «Історія та археологія», відображає її зміст.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Вивчивши матеріали самоаналізу та документи, представлені на веб-сайті КНУ імені Тараса Шевченка (сторінці кафедри археології та музеєзнавства), ГЕР дійшла висновку, що, випускники, роботодавці, здобувачі, академічна спільнота дотично долучалися до формування цілей і програмних результатів навчання ОПП «Археологія та преісторія». Відомості СО констатують, що проектна група проводила неформальні зустрічі зі студентами та випускниками, організовувалися круглі столи за участі здобувачів, роботодавців, академічної спільноти. Підтверджуючих документів (електронних на сайті чи паперових) таких зустрічей віднайти не вдалося. Наявні і репрезентовані у вільному доступі рецензії ОПП «Археологія та преісторія» від представників академічної спільноти іншого закладу вищої освіти (Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова) та Інституту археології НАН України підтверджують належний рівень спроектованої програми. У відомостях СО зазначено, що удосконалення і перегляд ОПП «Археологія та преісторія» відбувається із залученням науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, які мають можливість висловити побажання щодо удосконалення змісту ОПП, випускники через добровільне анкетування на сторінці кафедри археології та музеєзнавства. Документальних підтверджень про те чи виносився на громадське обговорення проект оновленої програми у серпні 2020 року віднайти не вдалося. Водночас варто зазначити, що ЗВО не представлені у групі розробників, як і представники роботодавців (стор.4-7). Оновлювалася ОПП у зв'язку із прийняттям державного Стандарту вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (наказ МОН України № 575 від 29.04.2020 р.) у 2020 році і затверджена рішенням Вченої ради КНУ імені Тараса Шевченка, протокол № 12 від 30 червня 2020 року, введена в дію наказом ректора від 31 серпня 2020 року №559-32. Інших змін до ОПП до моменту акредитації у 2023 році очевидно не було, оскільки відомості СО не подають таку інформацію.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду

аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

ОПП «Археологія та преісторія» сфокусована на експедитаційну та камерально-лабораторну роботу, а також на роботу музеїв археологічного та історико-краєзнавчого профілю. Цілі ОПП та програмні результати навчання спроектовані так, щоб урахувати сучасні тенденції розвитку спеціальності, і щоб ЗВО та НПП могли розвивати критичне мислення, уміли аналізувати інформацію, працювати з джерелами та застосовувати різноманітні сучасні як загальнонаукові, так і спеціально-професійні методологічні підходи, володіли сучасними історичними та археологічними знаннями, досягненнями вітчизняної та світової історіографії. В ОПП ураховано тенденції розвитку ринку праці історичної галузі.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти затверджено наказом МОН України № 575 від 29 квітня 2020 р. У ОПП «Археологія та преісторія», що акредитується, виявлені розбіжності із діючим Стандартом у частині формулювання нормативних спеціальних компетентностей та нормативних програмних результатів навчання. Так, зокрема, змінено текст Стандарту вищої освіти у формулюванні інтегральної та таких спеціальних компетентностей: СК2, СК3, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11 (загалом трансформації зазнало 9 з 12 зафіксованих СВО спеціальних компетентностей, 7 із 9 звужують предметну сферу). Також змінено формулювання наступних результатів навчання: РН1, РН3, РН4, РН5, РН6, РН7, РН8, РН9, (загалом трансформації зазнало 9 з 14 зафіксованих СВО результатів навчання). Відповідно до пункту 3 частини четвертої статті 10 Закону України «Про вищу освіту», нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти у стандартах вищої освіти формулюється у термінах результатів навчання. ЗВО має забезпечувати досягнення усіх результатів навчання, визначених Стандартом. Разом з цим зазначимо, що програмні результати навчання можуть не вичерпуватися тими, що їх визначає Стандарт. Визначення ПРН поза вимогами стандарту є правом ЗВО. ЗВО може доповнювати чи розвивати ЗК і СК, ПРН Стандарту вищої освіти, враховуючи специфіку ОП, але нормативну частину має забезпечувати повноцінно і не піддавати корекції. ЗВО може формулювати і узагальнені описи результатів навчання, що охоплюють відповідний перелік компетентностей Стандарту. Варто погодитись із ЕГ, що в запропонованому варіанті корекції Стандарту ми маємо не повне визначення ПРН за об'ємом понять, а не за формулюванням. З огляду на викладене вважаємо, що проведене корегування у ОПП «Археологія та преісторія» нормативних спеціальних компетенцій (п. 6 «Програмні компетентності») та результатів навчання (п. 7 «Програмні результати навчання») не дає можливості ЗВО у повному об'ємі досягти усіх результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Аналіз ОПП «Археологія та преісторія» виявив, що її обсяг становить 240 кредитів ЄКТС, що відповідає п. 5 ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» та Стандарту вищої освіти за галуззю знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальністю 032 «Історія та археологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Обсяг обов'язкових компонентів у ОПП становить 180 кредитів ЄКТС (75%). Загальний обсяг вибіркового компонентів – 60 кредитів ЄКТС (25%).

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Аналіз ОПП підтвердив, що її зміст має загалом чітку структуру: структурно-логічна схема демонструє взаємозв'язок ОК усіх семестрів навчання. Програмні результати навчання досягаються обов'язковими освітніми компонентами, вибірково освітні компоненти вдосконалюють, розширюють, поглиблюють наявні програмні результати навчання. Навчальний план загалом відповідає ОПП. Проте, є відмінності у нумерації ОК у програмі та навчальному плані. Наприклад, НП містить 51 обов'язковий компонент, а ОПП – 48. У ОК 28 Плану передбачено на вивчення 3 кредити, а у ОК 26 ОПП – 4 кредити відповідно. Освітні компоненти ОПП логічно взаємопов'язані та дають змогу загалом досягти заявлених цілей і програмних результатів навчання, передбачених у профілі ОПП «Археологія та преісторія».

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Зміст ОПП «Археологія та преісторія» відповідає предметній сфері 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 032 «Історія та археологія». Предметна область спеціальності, за якою створено програму, передбачає підготовку фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з археології та преісторії, що передбачає, у тому числі, вміння застосовувати фахові компетентності при реалізації професійних завдань в цій галузі, навички експедиційної, лабораторно-камеральної, фондової роботи. ОК ОПП відповідають предметній області спеціальності 032 «Історія та археологія» об'єктами вивчення якої – минуле людства, України та інших країн в усіх його проявах.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Можливість формування ЗВО першого (бакалаврського) рівня вищої освіти індивідуальної освітньої траєкторії на ОПП передбачено «Положенням про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка» (п.5.2.3, п.9.4), «Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (п. 3.7), вибірковими дисциплінами, академічною мобільністю (відповідно до «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність КНУ імені Тараса Шевченка»). Студенти самостійно, відповідно до своїх наукових інтересів, обирають теми курсових робіт («Типове положення про курсові та кваліфікаційні роботи здобувачів освіти історичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка»). У ОПП «Археологія та преісторія» 2 блоки вибіркових дисциплін, з можливістю вибору дисциплін з переліку, та з обов'язкових і вибіркових дисциплін навчальних планів інших спеціальностей того самого рівня, а за умови погодження з деканатом – з програм іншого рівня. Вибіркові дисципліни на ОПП викладаються протягом третього-восьмого семестрів. Вибір здійснюється в другому семестрі навчального року (не пізніше квітня) у двох формах: паперовій (подання заяв до деканату історичного факультету) та електронній (через інформаційну систему «Тритон» та на сайті кафедри археології та музеєзнавства.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

ОПП «Археологія та преісторія» та навчальний план містять археологічну навчальну практику (2 семестр, 3 кредити), музейну практику (4 семестр, 3 кредити), археологічну дослідницьку практику (6 семестр, 3 кредити), архівну практику (8 семестр 4 кредити). Загалом на проведення практик на ОПП передбачено 13 кредитів. Археологічні практики проводяться на базі археологічних експедицій КНУ імені Тараса Шевченка, окремих загонів Інститут археології НАН України, ДІКЗ «Межибіж», НЗ «Софія Київська». Базою архівної практики виступає науковий архів Інституту археології НАН України.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Аналіз ОПП «Археологія та преісторія» виявив, що опановування ЗВО першого (бакалаврського) рівня вищої освіти соціальними навичками, які мають забезпечити ефективність спілкування та взаємодії, передбачено через вивчення обов'язкових освітніх компонентів та під час практичної підготовки. Набуття соціальних навичок (критичного мислення, комунікації, проведення самостійного дослідження та академічного письма, зокрема й англійською мовою) здобувачами вищої освіти за цією ОПП відбувається під час вивчення ОК: «Іноземна мова», «Вступ до університетських студій», «Науковий образ світу», «Соціально-політичні стуї», «Філософія», «Вибрані розділи трудового права і основ підприємницької діяльності» тощо.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

не застосовується

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Обсяг освітніх компонентів ОПП «Археологія та преісторія» становить 240 кредитів ЄКТС, які розподілені рівномірно на вісім семестрів. Навчальне навантаження здобувачів ОПП «Археологія та преісторія» регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка». Обсяг ОПП та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) реалістично відображає фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей і програмних результатів навчання.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

За цією ОПП підготовка ЗВО першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за дуальною формою освіти не здійснюється.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Аналіз сайту КНУ імені Тараса Шевченка, відомостей СО дають змогу стверджувати, що правила прийому на навчання ЗВО першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за ОПП «Археологія та преісторія» оприлюднені на офіційному веб-сайті університету, є чіткими та зрозумілими. Також у правилах прийому міститься інформація про порядок подання заяв та документів, процедуру організації конкурсного відбору, вказані ліцензований обсяг, нормативні терміни навчання, наведено перелік конкурсних предметів, вступних випробувань та вагові коефіцієнти для вступу, пояснено процес формування та оприлюднення рейтингового списку випускників. Правила прийому надають чітку та зрозумілу інформацію, не містять дискримінаційних положень і відповідають законодавству України.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Правила прийому на навчання та вимоги до вступників (2022 рік) ураховують особливість ОПП. Зокрема, вступ на програму проводився за результатами національного мультипредметного тесту або за результатами зовнішнього незалежного оцінювання. Конкурсний відбір проводиться на основі конкурсних балів вступників, відповідно, який розраховується за формулою: $KB = (K1 \times P1 + K2 \times P2 + K3 \times P3) / (K1 + K2 + K3) + OU$, де де $P1, P2, P3$ – оцінки з першого, другого та третього предметів. На ОПП «Археологія та преісторія» використовується наступний розрахунок конкурсного балу (предмет/ назва / ваговий коефіцієнт/ мінімальний бал для участі в конкурсі): $P1/$ Українська мова / 0,25/ 101; $P2/$ Математика/ 0,25/ 101; $P3/$ Історія України/ 0,5/ 101. Бали отримані на підготовчих курсах університету при зарахуванні на ОПП не враховується.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

На сайті КНУ імені Тараса Шевченка у відкритому доступі опубліковано документи щодо визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО. Перезарахування результатів навчання отриманих у інших ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність КНУ імені Тараса Шевченка», «Положення про порядок перезарахування результатів навчання у КНУ імені Тараса Шевченка», а також окремих «Інструкцій з перезарахування дисциплін». На ОПП «Археологія та преісторія» не існує практики визнання результатів навчання отриманих в інших ЗВО.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Закладом вищої освіти визначено правила визнання результатів навчання ЗВО у неформальній освіті, критерії яких можна знайти в «Положенні про валідацію і визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти КНУ імені Тараса Шевченка». Практики застосування дії зазначеного Положення на ОПП «Археологія та преісторія» не було.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Документи, що регулюють освітній процес у КНУ імені Тараса Шевченка, підкреслюють його студентоцентрований характер. Викладачі ОПП «Археологія та преісторія» звертають увагу на студентоцентроване та проблемноорієнтоване навчання, котре реалізовується через різний навчальний інструментарій. Науково-педагогічні працівники самостійно формують структуру навчальної дисципліни, визначають результати навчання за дисципліною керуючись Стандартом вищої освіти, обирають методи навчання, базуючись на вимогах ОПП та

навчального плану. Реалізація студентоцентрованого підходу передбачає повагу до різноманітності потреб здобувачів і здійснюється через формування здобувачами своєї індивідуальної освітньої траєкторії шляхом вибору дисциплін, тематики курсових роботи. Також здобувачі вищої освіти мають право на вибір тематики індивідуальних завдань, можливості апеляції тощо. У ході воєнного стану заняття проводяться дистанційно з використанням Zoom конференцій, а також платформи дистанційного навчання Google Classroom. У межах ОПП форми та методи навчання і викладання орієнтовані на досягнення заявлених в освітній програмі мети та програмних результатів навчання і забезпечують студентоцентрований підхід та принципи академічної свободи.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Інформування ЗВО першого (бакалаврського) рівня вищої освіти щодо цілей, змісту й очікуваних результатів навчання на ОПП «Археологія та преісторія» відбувається на першому році навчання під час організаційних зустрічей із викладачами та гарантом програми. З порядком та критеріями оцінювання дисциплін ЗВО ознайомлюють на початку семестру на першому занятті за дисципліною. Робочі програми та описи навчальних дисциплін розміщені у постійному доступі на електронній сторінці кафедри археології та музеєзнавства.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

ЗВО забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОПП «Археологія та преісторія» шляхом викладання низки ОК, які формують основи наукової діяльності, при написанні курсової роботи. Крім того, ЗВО першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за цією ОПП мають можливість брати участь у вузівських, міжвузівських, регіональних, всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях/семінарах, міжнародній науково-практичній конференції студентів та молодих науковців «Шевченківська весна».

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Відповідно до «Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка» відбувається оновлення навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін, їх навчального змісту, методик і форм навчання, забезпечення науковою літературою та джерелами. Оновлення змісту освітніх компонентів відбувається як на основі власних наукових досягнень, так і з врахуванням досягнень зарубіжних науковців, найновіших тенденцій розвитку галузі. Це відбувається завдяки індивідуальним дослідницьким проектам викладачів ОПП та участі викладачів у міжнародних освітніх проектах. Викладачі мають публікації, дотичні до тих дисциплін, які викладають. Окремі НПП у освітньому процесі використовують власні наукові публікації як рекомендовані праці. Також при оновленні навчальних матеріалів урахується досвід, отриманий викладачами під час наукових стажувань та співпраці з колегами у провідних ЗВО України та за її межами. На веб-сторінці кафедри представлені усі РПН, які оновлені у 2022 році. У цих програмах для самостійної роботи пропонуються актуальні навчальні посібники з історії та археології. Переліки літератури окремих РПН містять російськомовні видання.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

КНУ імені Тараса Шевченка створює умови для реалізації НПП та ЗВО права на академічну мобільність для навчання або стажування за кордоном. Для координації цієї діяльності в університеті діє відділ академічної мобільності. ЗВО регулярно інформуються про можливості навчання за програмами обміну, грантами, стипендіальними програмами тощо. НПП ОПП, які читають лекції для ЗВО, мають можливість стажуватися за профілем викладання. Викладачі та студенти ОПП «Археологія та преісторія» приймають участь в заходах (лекції, семінари, практикуми, археологічних експедиціях), на яких спікерами виступають представники іноземних археологічних установ. НПП та ЗВО мають безкоштовний доступ до міжнародних інформаційних ресурсів таких як Еразмус+, програм DAAD, IREX, UGRAD. Іціоналізація діяльності здійснюється шляхом: участі викладачів у міжнародних проектах, закордонних стажуваннях; упровадження іноземних мов у освітній процес; участі студентів у програмах міжнародної академічної мобільності. Варто зазначити про проектну освітньо-наукову програму кафедри археології та музеєзнавства з експериментальної археології «Перші мешканці Європи»; науково-дослідний проект, що фінансувався на конкурсній основі Державним фондом фундаментальних досліджень «Межірицька стоянка мисливців на мамонтів: археологічні дослідження та музеєфікація», «Природа і суспільство у первісній Європі», спільний проект між університетом Крістіана-Альбрехта у Кілі та Національним музеєм історії Молдови у Кишиневі (Дяченко Анастасія), дослідницький проект університету Оулу (Фінляндія) «Biodiverse Anthropocenes» (Маргарита Чимис), а також проведені виставки – «Наказано не знати: українські археологи в лещатах тоталітаризму», «Зруйнована віра». Доступні на сайті університету та кафедри археології та музеєзнавства відомості слабше представляють інформацію про здобувачів ОПП «Археологія та преісторія», які є активними учасниками академічної мобільності чи міжнародних проектів.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Контрольні заходи оцінювання здобувачів вищої освіти за ОПП «Археологія та преісторія», регламентуються: «Положенням про організацію освітнього процесу КНУ імені Тараса Шевченка», «Концепцією впровадження дистанційного навчання в освітній процес КНУ імені Тараса Шевченка», «Положенням про порядок перезарахування результатів навчання у КНУ імені Тараса Шевченка». Крім того, інформація про форми контролю та критерії оцінювання знаходиться у робочих програмах навчальних дисциплін. Усі ОК навчального плану ОПП «Археологія та преісторія» передбачають переважно творчі, індивідуальні чи групові завдання, спрямовані на формування фахових і загальних компетентностей і програмних результатів навчання. Серед форм і методів контролю, які використовуються на ОПП є також усне та письмове опитування, тестування, перевірка результатів виконання проєктів, практичних і творчих завдань. Відповідно до ОПП, основними формами підсумкового контролю є залік та екзамен. Поточний контроль передбачає оцінювання активності здобувачів на практичних заняттях, презентації та захисту їхніх індивідуальних робіт, участі у дискусіях. Контрольні заходи дозволяють встановити ступінь досягнення здобувачем вищої освіти програмних результатів навчання.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Атестація ЗВО на ОПП «Археологія та преісторія» проводиться у формі комплексного кваліфікаційного іспиту з історії з профільних навчальних дисциплін, вимоги до якої сформульовано відповідно до норм Стандарту вищої освіти за галуззю знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальністю 032 «Історія та археологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в частині атестації ЗВО. Вимоги до комплексного кваліфікаційного іспиту з історії з профільних навчальних дисциплін представлено у програмі атестаційного екзамену.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процедура проведення контрольних заходів на ОПП «Археологія та преісторія» регулюється внутрішніми нормативними документами: «Положенням про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка»; «Тимчасовим порядком проведення заліково-екзаменаційної сесії та підсумкової атестації з використанням технологій дистанційного навчання у КНУ імені Тараса Шевченка», «Порядком вирішення конфліктних ситуацій у КНУ імені Тараса Шевченка», «Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка». Матеріали СО та доступна інформація на сайті ЗВО, матеріали ЕГ засвідчили, що ЗВО ознайомлені з формами контрольних заходів та критеріями оцінювання, а об'єктивності та неупередженості сприяє зафіксована нормативно вимога регулярно інформувати здобувачів про кількість балів, набраних під час поточного контролю, можливість автоматично перевіряти й оцінювати завдання за допомогою електронної системи Triton Student. Також передбачено повторне проходження контрольних заходів для ліквідації академічної заборгованості, якщо здобувач отримав не більше двох незадовільних оцінок протягом навчального семестру. Студент має право на два перескладання: викладачеві та комісії. Ліквідація академічної заборгованості здійснюється після завершення екзаменаційної сесії в терміни, що встановлюються факультетом. В окремих випадках, за наявності поважних причин, за зверненням здобувача освіти ліквідація академічної заборгованості може перенестись в новий навчальний семестр, про що видається відповідне розпорядження декана факультету. Існує можливість оскарження результатів контрольних заходів ЗВО. ЗВО ОПП «Археологія та преісторія» ознайомлені з процедурами вирішення конфліктних ситуацій і знають свої права.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Політика, стандарти і процедура дотримання академічної доброчесності визначаються Статутом КНУ імені Тараса Шевченка (п. 7.16), Етичним кодексом університетської спільноти, «Положенням про систему виявлення та запобігання академічному плагіату у КНУ імені Тараса Шевченка», «Положенням про забезпечення дотримання академічної доброчесності у КНУ імені Тараса Шевченка», «Положенням про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка» (підрозділи 9.8, 10.7 та окремі підпункти розділів 7 і 8), «Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка» (підрозділ 5.3.), Ухвалою КНУ імені Тараса Шевченка «Вимоги етичної компетентності та запобігання неетичної поведінки представників університетської спільноти». Усі ці документи оприлюднені на сайті університету. У КНУ імені Тараса Шевченка для перевірки на плагіат використовується система Unicheck. Перевірка академічних текстів є безкоштовною для учасників освітнього процесу. У ЗВО є відповідальна особа (адміністратор системи), які здійснюють технічну перевірку рукописів творів на оригінальність і відсутність плагіату. Оцінка роботи здобувачів вищої освіти на наявність/відсутність плагіату є обов'язком наукових керівників. Випадків порушення академічної доброчесності студентами за час існування ОПП «Археологія та преісторія» виявлено не було.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Аналіз відомостей СО інформації з веб-сайту КНУ імені Тараса Шевченка (сторінки кафедри археології та музеєзнавства) засвідчують, що НПП, задіяні в реалізації ОПП, відповідають академічній та професійній кваліфікації. Представники групи забезпечення, що залучені до реалізації ОПП (кафедри археології та музеєзнавства), ведуть активну наукову роботу, мають достатню кількість публікацій за тематикою дисциплін, які викладають, статей у фахових виданнях, і які входять до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, монографій, підручників та посібників, методичних рекомендацій тощо. Вони є також експертами освітньої галузі та професійної спеціальності. Крім того, НПП кафедри археології та музеєзнавства є виконавцями грантових проектів та неодноразово проходили стажування за кордоном, публікували статті у міжнародних наукових виданнях та брали участь у міжнародних конференціях. Професійна кваліфікація НПП, задіяних у реалізації освітньої програми відповідає напряму ОПП «Археологія та преісторія» та забезпечує досягнення визначених цією програмою цілей та ПРН. Разом з тим варто зазначити, що в «Таблиці 2. Зведена інформація про викладачів ОП» представлена неповна інформація про НПП, які забезпечують цю програму. Зокрема, у цих відомостях у окремих викладачів відсутня інформація: за якими науками присуджено науковий ступінь та за якою спеціальністю, за якою кафедрою присвоєно вчене звання, інформація про підвищення кваліфікації НПП за останні 5 років. Аналіз відомостей СО, «Таблиці 2. Зведена інформація про викладачів ОП» засвідчує, що окремі НПП «Археологія та преісторія» викладають значну кількість навчальних дисциплін. Зокрема, доц. Рижков С.М. – 7 навчальних дисциплін; доц. Шидловський П.В. – 5 навчальних дисциплін; доц. Синиця Є.В. – 7 навчальних дисциплін; поф. Терпиловський Р.В. – 5 навчальних дисциплін.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

У КНУ імені Тараса Шевченка налагоджена дієва процедура конкурсного добору НПП на ОПП «Археологія та преісторія», яка регулюється Законом України «Про вищу освіту», «Порядком конкурсного відбору на посади науково-педагогічних працівників у КНУ імені Тараса Шевченка», «Положенням про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних наукових посад у КНУ імені Тараса Шевченка». Ці документи розміщені у вільному доступі на сайті університету. Під час конкурсного добору викладачів враховуються наукові публікації, участь у престижних наукових форумах, стажування, наукові ступені і звання, науково-педагогічний стаж, а також досягнення у професійній сфері відповідно до п. 38 «Ліцензійних умов». Також кафедра може запропонувати учасникам конкурсу прочитати відкриту лекцію чи провести практичне заняття, за підсумками якого формується думка кафедри щодо конкурсанта. У відомостях СО відсутня інформація про те чи враховується результати рейтингу НПП та оцінка здобувачів вищої освіти щодо потенційного претендента на заміщення вакантної конкурсної посади для викладання на ОПП «Археологія та преісторія».

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Заклад вищої освіти залучає в різних формах роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу на ОПП «Археологія та преісторія». Роботодавці – це представники Національного музею історії України, Державного історико-культурного заповідника «Межибіж», Національного заповідника «Софія Київська», Наукового архіву Інституту археології НАН України, заповідників, музеїв, закладів вищої освіти. Зокрема, вони залучалися до організації навчальних та виробничих практик, давали відгуки на ОПП, беруть участь у спільних наукових заходах, публікаціях, проведеннях наукових конференцій. Роботодавці залучались для обговорення на стадії підготовки ОПП та для покращення в рамках організованих кафедрою круглих столів та конференцій «Археологія та музеєзнавство в системі освіти і науки». ЗВО забезпечує можливість залучення роботодавців до викладання і до роботи у складі екзаменаційних комісій шляхом погодинної оплати їх праці, а також за сумісництвом.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

У відомостях СО меншою мірою наведені конкретні приклади залучення до проведення аудиторних занять зарубіжних фахівців галузі. Натомість професіонали-практики музейної та архівної галузі у форматі гостьових лекцій залучаються до проведення аудиторних занять. Значна кількість викладачів ОПП мають досвід практичної роботи в археологічних експедиціях, архівах, музеях.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

У КНУ імені Тараса Шевченка створені необхідні умови для підвищення кваліфікації НПП. Один раз на п'ять років вони обов'язково підвищують свою кваліфікацію або проходять стажування відповідно до «Положення про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників». Також НПП, які забезпечують

викладання на ОПП «Археологія та преісторія», проходять підвищення кваліфікації у ЗВО України та за кордоном, що підтверджується відомостями у матеріалах самооцінювання. Професійному розвитку також сприяють міжнародні наукові публікації в наукометричних виданнях, авторами яких є викладачі ОПП «Археологія та преісторія»; програма KNU professionals Digital skills Pro – програма розвитку цифрових компетентностей викладачів, KNU Teach Week – платформа для фахового розвитку НПП, підвищення рівня педагогічної майстерності. Свій кваліфікаційний рівень НПП можуть підвищити в Інституті післядипломної освіти при КНУ імені Тараса Шевченка, інформацію про можливість підвищення кваліфікації надають відділи академічної мобільності та міжнародних зв'язків КНУ імені Тараса Шевченка.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

У КНУ імені Тараса Шевченка розроблені процедури стимулювання викладацької майстерності, які закріплені у «Положенні про стимулювання співробітників Київського національного університету імені Тараса Шевченка за результатами наукової діяльності», розпорядженні ректора «Про створення комісії з матеріального заохочення». Відомості СО дають інформацію про щорічне проведення конкурсу на визначення кращого викладача факультету – «Кращий викладач року», за якого передбачено заохочення та стимулювання переможців. Також КНУ імені Тараса Шевченка є учасником програми вдосконалення викладання у вищій освіті України (Ukraine Higher Education Teaching Excellence Programme) та проєкту «Якісне навчання через якісне викладання», мета якого є покращити якість викладання навчальних дисциплін та підвищити ефективність навчального процесу за допомогою впровадження сучасних методик і технік. За результатами участі в проєкті Університет вдосконалив «Положення про підвищення кваліфікації НПП», передбачивши в ньому можливості різних траєкторій професійного зростання викладачів; вдосконалює власні сертифікатні програми; проводить тематичні воркшопи на платформі професійного розвитку викладачів КНУ імені Тараса Шевченка.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

ЗВО має достатні матеріально-технічні ресурси, належне навчально-методичне забезпечення ОПП. Навчальний корпус («Червоний корпус»), гуртожитки, бібліотека, експонати Археологічного музею КНУ імені Тараса Шевченка, навчальної лабораторії «Центр підводної археології, археологічних та етнологічних досліджень», а також спортивний комплекс сприяють забезпеченню визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

ЗВО мають вільний доступ до інфраструктури й інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької діяльності та наукових досліджень. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича (яка має найбільші фонди серед університетських бібліотек України (3,52 млн. видань). Бібліотека надає доступ до фондів і електронних каталогів, реферативної бази даних SCOPUS від Elsevier, Web of Science. Усі учасники освітнього процесу мають доступ до комп'ютерних класів, читальних залів, бібліотечних фондів та їх баз даних. У ЗВО наявна корпоративна електронна пошта (@knu.ua), яка дозволяє на безкоштовній основі використовувати різноманітні додаткові сервіси, зокрема Google. В умовах воєнного стану освітній процес забезпечується за допомогою платформи дистанційного навчання Google Classroom.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

ЗВО презентує належний рівень безпеки освітнього середовища. Корпуси забезпечені протипожежною сигналізацією, датчиками диму, системою оповіщення, пожежними кранами, вогнегасниками, планами евакуації. Проводяться інструктажі з охорони праці, пожежної безпеки. У ЗВО функціонують служби охорони праці, протипожежної безпеки, Клініка та Інститут психіатрії, а в навчальному корпусі є медичний кабінет. Для забезпечення психологічного здоров'я створено Психологічну службу КНУ імені Тараса Шевченка, «Навчальну лабораторію соціологічних та освітніх досліджень». Відповідальними особами проводиться регулярна перевірка технічного стану приміщень і обладнання, стану інженерно-технічних комунікацій.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

У ЗВО забезпечено належний рівень освітньої, організаційної, інформаційної підтримки здобувачів освіти. Зокрема, вона здійснюється на кількох рівнях: 1) загальноуніверситетському (Центр комунікації, Центр іноземних мов, Відділ академічно мобільності, Відділ сприяння працевлаштуванню, Наукове товариство студентів та аспірантів, Молодіжний центр культурно-естетичного виховання), 2) історичного факультету (методисти деканату, заступники декана), 3) кафедри (гарант ОП, лаборанти та завідувача кафедри, НПП). На ОПП «Археологія та преісторія» комунікація здійснюється через вебсторінку кафедри археології та музеєзнавства, за допомогою електронної пошти, телефонного зв'язку та Google Classroom, де створена «Спільнота ОП «Археологія та преісторія», у якій відбувається інформування здобувачів вищої освіти щодо організації освітнього процесу.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

На ОПП «Археологія та преісторія» не навчаються особи з особливими освітніми потребами. Проте в ЗВО створено всі необхідні умови для таких здобувачів, а саме: на сайті університету наявна пам'ятка «Про правила комунікації із людьми з інвалідністю», «Порядок супроводу осіб з інвалідністю» та «Концепція розвитку інклюзивної освіти «Університету рівних можливостей», наявні пандуси, спеціальний ліфт та місця загального користування, є позначки напрямів та інформації шрифтом Брайля, пожежний вихід. Разом з тим зазначимо, що за результатами аналізу ЕГ гуртожитки не мають подібної інфраструктури окрім одного.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У КНУ імені Тараса Шевченка є низка документів, якими врегульовано чітку та зрозумілу політику і процедуру розв'язання конфліктних ситуацій, зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією. Серед них: «Положення про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка», «Порядок вирішення конфліктних ситуацій у КНУ імені Тараса Шевченка», «Антикорупційна програма», «Етичний кодекс університетської спільноти», «Порядок запобігання та протидії дискримінації, булінгу, гендерно-обумовленому насильству в КНУ імені Тараса Шевченка». Також діє пам'ятка норм етичної поведінки для учасників освітнього процесу КНУ імені Тараса Шевченка, у яких висвітлені норми поведінки учасників освітнього процесу. Усі ці документи є у відкритому доступі на сайті університету і доступні для всіх учасників освітнього процесу на ОПП.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Забезпечення якості освіти ЗВО регламентується державними нормативними актами, внутрішнім «Положенням про організацію освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка», «Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка» (частина 2, розділ 9), наказом ректора від 11.08.2017 р. за №729-32 «Про запровадження в освітній та інформаційний процес форм опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, структурних вимог до інформаційного пакету, форм робочої навчальної програми дисципліни і форми представлення інформації про кваліфікацію науково-педагогічного працівника» якими передбачається періодичний перегляд освітніх програм, моніторинг заходів, спрямованих на вдосконалення освітніх програм, залучення зацікавлених сторін до перегляду та внесення пропозицій до поліпшення ОПП. На рівні гаранта відбувається щорічний моніторинг освітньої програми. Останній перегляд ОП здійснювався у 2020 р. у зв'язку із затвердженням Стандарту вищої освіти.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Відомості СО зазначають, що здобувачі вищої освіти можуть вносити свої пропозиції щодо змісту ОП під час опитувань або під час спілкування з гарантом ОПП, через органи студентського самоврядування. ЗВО можуть стати ініціаторами внесення змін до ОП. Факультетом соціології проводиться щорічне моніторингове опитування UNIDOS. У 2021 році у студпарламенті КНУ був створений Департамент соціологічних досліджень. Органи студентського самоврядування, можуть стати ініціаторами внесення змін до освітньої програми. Представники студентів включені до Науково-методичної комісії та Вченої ради історичного факультету, на яких відбувається обговорення та затвердження ОП. Органи студентського самоврядування здійснюють опитування здобувачів з метою виявлення їх потреб, рівня задоволеності навчанням, вносять свої пропозиції на засіданнях вченої ради факультету, здійснюють інформування студентів щодо освітнього процесу, беруть активну участь в наукових ініціативах, здійснюють кураторську роботу зі студентами. Аналіз ОПП «Археологія та преісторія» засвідчує, що при її модернізації у 2020

році до складу робочої групи розробників не ввійшли здобувачі вищої освіти, які навчаються на ОПП, а лише НПП. Разом із цим, зазначаємо, що залучення здобувачів ОПП чи представників студентського самоврядування до складу робочих груп у процесі періодичного перегляду ОПП значно посилює її якість.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

У процесі оновлення ОПП «Археологія та преісторія» у 2020 році проводилися неформальні консультації проектною групою з роботодавцями. Ці консультації допомогли збалансувати археологічну та загально-історичну складову програми. Аналіз ОПП засвідчує, що при її модернізації у 2020 році до складу робочої групи розробників не ввійшли роботодавці, які зацікавлені у ОПП. На нашу думку залучення роботодавців до складу робочої групи розробників значно сприятиме посиленню її практичної спрямованості.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Перший випуск за цією ОПП відбувся у 2022 році. Чіткої усталеної практики продовження співпраці і комунікації зі своїми випускниками на ОПП «Археологія та преісторія» відомостями СО не зафіксовано. Лише зазначено, що комунікація здійснюється через добровільне опитування випускників кафедрою археології та музеєзнавства, випускники беруть участь у зустрічах зі студентами та допомагають в організації проходження практик на ОП. Планується складання бази даних випускників ОП з щорічним добровільним опитуванням. Разом з тим зазначимо, що на вебсторінці кафедри наявна інформація про випускників з 1946 по 2022 рік. У окремих випускників наявні біографічні дані, у тому числі і відомості про кар'єрний шлях

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

не застосовується

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

ОПП «Археологія та преісторія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти підлягає первинній акредитації. Також варто зазначити, що університет запроваджує практику реагування на результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти шляхом проведення розширених нарад, круглих столів. В 2020 році на історичному факультеті проходили акредитації ОП «Музеєзнавство, пам'яткознавство» магістерського рівня та «Історія та археологія» (доктор філософії). Відповідно, до результатів акредитації було формалізовано співпрацю з деякими установами-партнерами (укладено договори чи меморандуми про співпрацю).

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

У відомостях СО зазначено, що до процесу внутрішнього забезпечення якості освіти в КНУ імені Тараса Шевченка залучені: здобувачі освіти та їх ініціативні групи, кафедри, гаранті ОП, проектні групи, НПП (реалізація освітніх програм, їх моніторинг); факультети, їх керівництво, науково-методичні комісії, органи студентського самоврядування (впровадження та адміністрування освітніх програм, моніторинг галузі, залучення випускників та роботодавців); загально-університетські органи: Науково-методичний центр організації освітнього процесу, відділ моніторингу якості освіти, Науково-методична рада КНУ та ін. Наглядова рада, Ректор, Вчена рада (прийняття загальноуніверситетських рішень щодо формування стратегії і політик забезпечення якості, затвердження нормативних актів, програм дій і конкретних заходів, затвердження і закриття освітніх програм). У 2021 році в Університеті був створений відділ забезпечення якості освіти, який координує систему забезпечення якості освіти університету та розвиває культуру якості.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Права й обов'язки учасників освітнього процесу регламентуються низкою нормативних документів КНУ імені Тараса Шевченка, зокрема: Статутом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, «Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», «Положенням про

систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», «Етичним кодексом університетської спільноти», «Порядком вирішення конфліктних ситуацій у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», «Положенням про гаранта освітньої програми в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», «Правилами внутрішнього розпорядку у студентських гуртожитках Київського національного університету імені Тараса Шевченка». Усі ці документи опубліковані на веб-сайті університету є чіткими, зрозумілими та доступними для публічного перегляду.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

У відомостях про СО наведено посилання на Гугл диск (посилання прикріплене до вебсторінки кафедри археології та музеєзнавства), яка містить інформацію про оприлюднення ЗВО проєкту ОПП «Історія мистецтв» з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін (стейкхолдерів). Самі пропозиції, які надходили на проєкт ОПП – відсутні.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

У вільному доступі на сайті університету (на сторінці кафедри археології та музеєзнавства) оприлюднена затверджена ОПП «Археологія та преісторія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 2020 р., посилання на яку надано у відомостях про СО.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Пропонуємо привести ОПП «Археологія та преісторія» спеціальності 032 «Історія та археологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти до вимог Стандарту вищої освіти, а саме: повернути до ОПП нормативні формулювання спеціальних компетентностей та результатів навчання у редакції Стандарту. Рекомендуємо у повному об'ємі забезпечувати досягнення усіх результатів навчання, визначених Стандартом. Радимо щорічно удосконалювати ОПП, до проєктної групи з розробки ОП включати не лише представників академічної спільноти, а й інших стейкхолдерів. Рекомендуємо зберігати доступними підтверджувальні документи щодо врахування позицій і потреб зацікавлених сторін, що пропонувалися ними до ОП під час чотирирічного циклу її існування.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Пропонуємо в перспективі при удосконаленні ОПП «Археологія та преісторія» узгодити навчальний план підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з ОП у частині єдиної у них нумерації ОК, а також виділеної кількості кредитів у ОК 28 НП та ОК 26 ОПП. Рекомендуємо здійснити корекцію змісту ОПП, зокрема в частині більш чіткого визначення її орієнтації, придатності до працевлаштування, зазначивши професії, які може обіймати бакалавр історії та археології відповідно до Державного класифікатора професій.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рекомендуємо удосконалювати інформування здобувачів вищої освіти про можливість визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, та можливості міжнародної мобільності, сприяти і підтримувати навчання ЗВО у неформальній освіті, а також до участі в процедурах визнання результатів, отриманих у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рекомендуємо звернути увагу на удосконалення інтернаціоналізації освітнього процесу на цій ОПП у контексті розширення міжнародної мобільності викладачів і здобувачів, співпраці із закордонними ЗВО з питань міжнародних практик, проєктів, програм обміну, стажувань тощо. Пропонуємо заохочувати здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Археологія та преісторія» публікувати результати своїх наукових розвідок у провідних наукових українських (зокрема й університетських) і зарубіжних виданнях, активно здійснювати апробації результатів наукових пошуків на наукових конференціях.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Пропонуємо посилити інформування ЗВО щодо: обізнаності з офіційними процедурами вирішення конфліктних ситуацій, з питань академічної доброчесності; забезпечення перевірки на академічний плагіат різних типів навчальних робіт студентів. Рекомендуємо активно долучати ЗВО ОПП «Археологія та преісторія» до Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) та Ініціативи академічної доброчесності та якості освіти (Academic IQ), учасником яких є університет.

Критерій 6. Людські ресурси

Рекомендуємо розширити практику залучення до проведення аудиторних занять археологів-практиків, роботодавців, зарубіжних фахівців галузі. Пропонуємо активізувати міжнародні стажування викладачів, які викладають на ОПП. Радимо коректно і повно заповнювати таблицю 2. «Зведена інформація про викладачів ОП».

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рекомендуємо запровадити на ОПП «Археологія та преісторія» практику регулярних електронних опитувань ЗВО та роботодавців щодо їхньої задоволеності освітнім процесом та середовищем, а також з метою урахування їх пропозицій та потреб. Пропонуємо розвивати на історичному факультеті КНУ імені Тараса Шевченка інклюзивний простір з можливостями навчання на ОПП людям з особливими потребами аби вони мали безперешкодний доступ до всіх приміщень, які використовуються в освітньому процесі.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Пропонуємо під час чергового перегляду ОПП «Археологія та преісторія» розглянути можливість включення у групу розробників представників стейкхолдерів, зокрема здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та роботодавців. З метою удосконалення процесу періодичного перегляду ОПП та інших процедур забезпечення якості освіти рекомендуємо розглянути можливість створення електронної форми врахування пропозицій роботодавців щодо вдосконалення цієї ОПП.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рекомендуємо після завершення процедури громадського обговорення, публікувати на відповідній сторінці офіційного сайту історичного факультету (кафедри археології та музеєзнавства) зведені відомості про отримані пропозиції, зокрема про враховані/невраховані, з метою покращення ОПП. Пропонуємо не видаляти чи замінювати після завершення процедури затвердження зі сторінок офіційного сайту (історичного факультету, кафедри археології та музеєзнавства) університету проекти ОПП, які розміщувалися там з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін (стейкхолдерів).

Критерій 10. Навчання через дослідження
не застосовується

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ЛИМАН ІГОР ІГОРЕВИЧ